

تبيين رویکرد برنامه و محتوای کتاب‌های
درسی جدیدالتألیف پایه‌ی چهارم ابتدایی

www.ketab.ir

- سرشناسه : زارعی سورکی، عباسعلی، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور : تبیین رویکرد برنامه و محتوای کتاب های درسی
جدید التالیف پایه چهارم ابتدایی / مؤلفین عباسعلی زارعی سورکی و همکاران
مشخصات نشر : تهران: دانش آفرین، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری : ۸۸ ص.: جدول، نمودار.
شابک : 978-600-6999-20-3
وضعیت فهرست نویسی : فیبا ی مختصر
پادداشت : این مدرک در آدرس <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.
شماره کرده : ایران. اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
معاونت پژوهش، برنامه ریزی و نیروی انسانی
گروه بررسی و تحلیل محتوای آموزشی و پرورشی
شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۶۹۵۴۴

۰۱-۶۶۹۱۳۱۲۰-۱ (۰۲۱)

۰۲-۸۸۹۹۵۱۸۱-۲ (۰۲۱)

www.daneshafarin.com

انتشارات
دانش آفرین

شناسنامه ی کتاب

عنوان کتاب :

تبیین رویکرد برنامه و محتوای کتاب های درسی جدیدالتألیف پایه ی چهارم ابتدایی

مؤلفین :

عباسعلی زارعی سورکی، مینو آیت الهی، فریدون اکبری، خسرو داوودیان، محمد فلاحیان، محمود معافی،
رؤیا صراف، فاطمه پیکانی و محمد حسین بیاتی ترانجانی

ناشر : انتشارات دانش آفرین

طراحی جلد و صفحه آرایی : محمد باقر جاوید

نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۵

شمارگان : ۱۰۰۰ جلد

قیمت : ۶۰۰۰ تومان

فهرست

عنوان	صفحه
پیش‌گفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۱
تبیین رویکرد برنامه و محتوای کتاب آموزش قرآن پایه‌ی چهارم ابتدایی.....	۱۳
آموزش قرآن در پایه‌ی چهارم ابتدایی در جست‌وجوی چیست؟.....	۱۳
اهداف برنامه‌ی درسی ارزش قرآن پایه‌ی چهارم ابتدایی.....	۱۴
دانش‌آموزان با داسی چه توانایی‌هایی در درس قرآن وارد کلاس چهارم می‌شوند؟.....	۱۴
«حرفه‌ای شدن آموزگاران قرآن» به چه معناست؟.....	۱۵
روش آموزش بخش‌های مختلف کتاب قرآن.....	۱۷
آموزش پیام یا داستان‌های قرآنی.....	۱۸
آموزش قرائت (تمرین اول).....	۲۰
نحوه کار در کلاس.....	۲۱
انس با قرآن در خانه.....	۲۲
فعالیت خواندن روزانه‌ی قرآن.....	۲۴
یادگیری قرآن در تابستان.....	۲۴
ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی در درس قرآن.....	۲۵
جدول اهداف، نشانه‌های تحقق و سطوح عملکردی درس قرآن پایه‌ی چهارم ابتدایی.....	۲۷
تبیین رویکرد برنامه و محتوای کتاب فارسی پایه‌ی چهارم ابتدایی.....	۲۹
ویژگی‌های کتاب فارسی چهارم ابتدایی.....	۲۹
نمای کلی ساختار و محتوای فارسی چهارم ابتدایی.....	۳۲
اهداف برنامه‌ی درسی فارسی در پایه‌ی چهارم ابتدایی.....	۳۴
عنصر عمل (رفتارهای زبانی).....	۳۵
مهارت خواندن، مطالعه و کتاب‌خوانی و درک خوانداری.....	۳۷
مطالعه و کتاب‌خوانی در فارسی چهارم ابتدایی.....	۳۸

۳۹	مهارت گوش دادن
۴۱	تازه های محتوایی در فارسی چهارم ابتدایی
۴۲	مهارت نوشتن و درک متن
۴۳	فعالیت های نوشتاری
۴۵	تبیین رویکرد برنامه و محتوای کتاب مطالعات اجتماعی پایه ی چهارم ابتدایی
۴۵	گزینش و سازماندهی برنامه درسی جدید مطالعات اجتماعی
۴۷	ساختار و محتوای کتاب درسی مطالعات اجتماعی
	اهداف کلی، برون داد های یادگیری (مطالعات اجتماعی پایه ی چهارم ابتدایی (از منظر
۵۰	تلفیق حوزه های محتوایی
۵۱	ملاحظات و نکات مهم در آموزش مطالعات اجتماعی
۵۵	ملاحظات و نکات مربوط به ارزشیابی
۶۰	نمونه آزمون های عملکردی کتاب درسی ملی
۶۱	تبیین رویکرد برنامه و محتوای کتاب راهنمای معلم هنر پایه ی چهارم ابتدایی
۶۱	کلیات برنامه انطباق برنامه درسی هنر پایه ی چهارم ابتدایی با برنامه درسی ملی
۶۱	رویکرد آموزش هنر
۶۲	اهداف آموزش هنر
	اصول طراحی برنامه درسی هنر با عنایت به اصول ناظر به طراحی برنامه درسی ملی در
۶۳	پایه ی چهارم ابتدایی
۶۴	نقش عوامل یادگیری در آموزش هنر
۶۵	اصول یاددهی-یادگیری
۶۶	روش های یاددهی-یادگیری
۶۶	ارزشیابی از آموخته های فراگیران در درس هنر
۶۸	نمونه فعالیت های تلفیقی رشته های مختلف هنری
۷۱	تبیین رویکرد برنامه و محتوای کتاب ریاضی پایه ی چهارم ابتدایی
۷۱	محورهای اصلی برنامه درسی جدید آموزش ریاضی
۷۵	سبک های شناختی در آموزش ریاضی
۷۸	ساختار محتوای کتاب درسی ریاضی پایه ی چهارم ابتدایی
۸۰	نقش «فرهنگ خواندن و فرهنگ نوشتن» در آموزش ریاضی
۸۱	نقش «معما و سرگرمی» در آموزش ریاضی

۸۱ بررسی موضوعی مفاهیم کتاب درسی

۸۴ روش تدریس فعال

۸۵ شیوه ارزشیابی

۸۷ منابع

www.ketab.ir

پیش‌گفتار

نیاز معلمان به آگاهی از رویکرد جدید برنامه درسی و تغییرات در محتوای کتاب‌های درسی جدید التالیف پایه‌ی چهارم ابتدایی، اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران را ترغیب کرد تا مجموعه‌ای را تحت عنوان «تبیین رویکرد برنامه و محتوای کتاب‌های درسی جدیدالتالیف پایه‌ی چهارم ابتدایی» تولید و در اختیار معلمان این پایه قرار دهد. در این مجموعه، خلاصه‌ای از رویکرد آموزشی هر برنامه، ویژگی‌های هر کتاب و یا برنامه و سایر مؤلفه‌های کلیدی آن مانند اهداف کلی، ساختار محتوا، راهبردهای یاددهی-یادگیری و شیوه ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان ارائه شده است. سعی شده است تا از زبان برنامه ریز و یا مؤلف، الگوی بکار رفته در ساختار درس و فلسفه انتخاب این ساختار به دقت مورد بررسی قرار گیرد. هر چند که معلمان به مراجع به راهنمای معلم هر کتاب می‌توانند اطلاعات مورد نیاز را به صورت جامع‌تر مطالعه کنند. اهمیت این مجموعه در خلاصه بودن آن است، زیرا در تدوین آن سعی شده است تا اساسی‌ترین اطلاعات مورد نیاز معلمان پایه‌ی چهارم تهیه و در اختیار آنها قرار گیرد.

از معلمان ارجمند امید می‌رود که با مطالعه آن بتوانند پیام‌های آموزشی و تربیتی کتاب‌ها را در کلاس‌های درسی خود اجرا نمایند و زمینه اعتلای فکری، ایمانی، علمی و اخلاقی فراگیران را فراهم نمایند.

اسفند، یار چهاربند

مقدمه

وزارت آموزش و پرورش مهمترین نهاد تربیت رسمی و عمومی کشور، متولی جریان تربیت در ساحت‌های شش‌گانه، قوام بخش فرهنگ عمومی و تعالی بخش جامعه دانایی محور، با مشارکت خانواده و نهادها و سازمان های دولتی و غیر دولتی است. این نهاد مأموریت دارد با تاکید بر شایسته‌نگی‌های پایه، زمینه دستیابی متریبان در سنین لازم‌التعلیم طی ۱۲ پایه‌ی تحصیلی به رتبه‌ی از آمادگی برای تحقق حیات طیبیه در ابعاد فردی و اجتماعی را بصورت نظام‌مند، هادئانه و عادلانه و الزامی در ساختاری کارآمد و اثر بخش فراهم سازد. انجام این مهم نقش زیرساختی نظام تربیت رسمی و عمومی را در رشد و تعالی کشور، تولید سرمایه اجتماعی و فرهنگی، گسترش عدالت و تعاملات جهانی و ایجاد بسترهای لازم برای تحقق آرمان‌ها و اهداف متعالی جمهوری اسلامی ایران و برپایی تمدن نوین اسلامی محقق می‌سازد. بر این اساس و با تأکیدات سیاست‌گذاران رهبر فرزانه انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت تحول بنیادی در آموزش و پرورش و تکیه بر فلسفۀ تعلیم و تربیت اسلامی-ایرانی، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به عنوان الگوی اسلامی-ایرانی برای تحول و پرهیز از الگوهای وارداتی، کهنه و تقلیدی محض تدوین گردید. سوبین سند مذکور به مثابه سند تحول راهبردی نظام آموزش و پرورش در افق چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران و همسو با اسناد فرادستی، از جمله قانون اساسی، سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سایر اسناد بالادستی، به‌منظور تحقق اهداف کلان و راهبردی نظام تعلیم و تربیت در کشور صورت گرفت.

در اجرای مفاد سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و پایه‌ی مأموریت آن مبنی بر استقرار ۱۲ پایه‌ی تحصیلی تغییر ساختار نظام آموزشی از سال ۱۳۸۲ آغاز گردید و به موجب آن هر سال در دو پایه تحصیلی تغییرات لازم انجام می‌گردد. در سال تحصیلی جاری نیز کتاب‌های درسی دو پایه؛ چهارم ابتدایی و هشتم تغییر یافت. به منظور آگاهی و تفهیم معلمان و مدیران از برنامه و رویکرد محتوای کتاب‌های درسی جدیدالتألیف پایه‌ی چهارم ابتدایی، مجموعه‌ای با عنوان «تبیین رویکرد برنامه و محتوای کتاب‌های درسی جدیدالتألیف پایه‌ی چهارم ابتدایی» تدوین شد در این مجموعه خلاصه‌ای از رویکرد و هدف اصلی هر برنامه با توجه به رویکرد کلی برنامه درسی ملی مبنی بر فطرت‌گرایی توحیدی و اهتمام به شکوفایی آن، ویژگی‌های هر کتاب و سایر مؤلفه‌های کلیدی آن مانند اهداف کلی، ساختار

محتوا، راهبردهای یاددهی-یادگیری، شیوه ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان و انتظارات موردنظر از معلمان و مدیران ارجمند ارائه شده است.

مجموعه‌ی حاضرکه شامل: «تبیین رویکرد برنامه و محتوای کتب آموزش قرآن، فارسی، مطالعات اجتماعی، هنر و ریاضی» پایه‌ی چهارم ابتدایی است به اهتمام اعضای کارگروه علمی-تخصصی تبیین محتوای کتاب‌های جدیدالتألیف پایه‌ی چهارم ابتدایی گروه بررسی و تحلیل محتوای آموزشی و پرورشی شهر تهران انجام گردیده است. در خاتمه از زحمات کلیه همکارانی که ما را در تهیه و تدوین این مجموعه یاری نموده‌اند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

عباسعلی زارعی